

ÖZET: Denetimi altındaki teşebbüsten menfaat sağlama niteliğinde bir faaliyet yerine getirmemesi hükmünün uygulamasına ilişkin (23/10/2008-19059)

5684 Sayılı Sigorta Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği nezdinde Sigorta Tahkim Komisyonu oluşturulduğunu belirterek 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi çalışan Devlet memurlarının söz konusu Sigorta Tahkim Komisyonunda hakem olarak görev almaları durumunun, ilgi (b) yazımızda belirttiğimiz **“denetimi altındaki teşebbüsten menfaat sağlama niteliğinde bir faaliyet yerine getirmemesi”** şartına bağlı olması hususunun nasıl anlaşılması gerektiği husundaki ilgi (c) yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 30 uncu maddesinde; **“Devlet memurunun, denetimi altında bulunan veya kendi görevi veya mensup olduğu kurum ile ilgisi olan bir teşebbüsten, doğrudan doğruya veya aracı eliyle her ne ad altında olursa olsun bir menfaat sağlaması yasaktır.”** hükmü yer almakta olup; memurların denetimleri altındaki teşebbüslerden menfaat temin etmesi yasaklanarak tarafsızlıklarını korumaları konusunda bir amir hüküm getirilmiştir.

Diğer taraftan 25/5/2004 tarihli ve 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 ve 7 nci maddelerine dayanılarak hazırlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin **“Çıkar çatışmasından kaçınma”** başlıklı 13 ncü maddesinde;

“Çıkar çatışması; kamu görevlilerinin görevlerini tarafsız ve objektif şekilde icra etmelerini etkileyen ya da etkiliyormuş gibi gözükken ve kendilerine, yakınlarına, arkadaşlarına ya da ilişkide bulunduğu kişi ya da kuruluşlara sağlanan her türlü menfaati ve onlarla ilgili mali ya da diğer yükümlülükleri ve benzeri şahsi çıkarlara sahip olmaları halini ifade eder.

Kamu görevlileri, çıkar çatışmasında şahsi sorumluluğa sahiptir ve çıkar çatışmasının doğabileceği durumu genellikle şahsen bilen kişiler oldukları için, herhangi bir potansiyel ya da gerçek çıkar çatışması konusunda dikkatli davranır, çıkar çatışmasından kaçınmak için gerekli adımları atar, çıkar çatışmasının farkına varır varmaz durumu üstlerine bildirir ve çıkar çatışması kapsamına giren menfaatlerden kendilerini uzak tutarlar.” hükmü,

“Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması” başlıklı 14 ncü maddesinde;

“Kamu görevlileri; görev, unvan ve yetkilerini kullanarak kendileri, yakınları veya üçüncü kişiler lehine menfaat sağlayamaz ve aracılıkta bulunamazlar, akraba, eş, dost ve hemşehri kayırmacılığı, siyasal kayırmacılık veya herhangi bir nedenle ayrımcılık veya kayırmacılık yapamazlar.

Kamu görevlileri, görev, unvan ve yetkilerini kullanarak kendilerinin veya başkalarının kitap, dergi, kaset, cd ve benzeri ürünlerinin satışı ve dağıtımını yaptıramaz; herhangi bir kurum, vakıf, dernek veya spor kulübüne yardım, bağış ve benzeri nitelikte menfaat sağlayamazlar.

Kamu görevlileri, görevlerinin ifası sırasında ya da bu görevlerin sonucu olarak elde ettikleri resmi veya gizli nitelikteki bilgileri, kendilerine, yakınlarına veya üçüncü kişilere doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik, siyasal veya sosyal nitelikte bir menfaat elde etmek için kullanamazlar, görevdeyken ve görevden ayrıldıktan sonra yetkili makamlar dışında hiçbir kurum, kuruluş veya kişiye açıklayamazlar.

Kamu görevlileri, seçim kampanyalarında görev yaptığı kurumun kaynaklarını doğrudan veya dolaylı olarak kullanamaz ve kullandıramazlar.” hükmü, **“Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı”** başlıklı 15 nci maddesinde;

“Kamu görevlisinin tarafsızlığını, performansını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak kabul edilen her türlü eşya ve menfaat hediye kapsamındadır.

Kamu görevlilerinin hediye almaması, kamu görevlisine hediye verilmemesi ve görev sebebiyle çıkar sağlanmaması temel ilkedir.

Kamu görevlileri, yürüttükleri görevle ilgili bir iş, hizmet veya menfaat ilişkisi olan gerçek veya tüzel kişilerden kendileri, yakınları veya üçüncü kişi veya kuruluşlar için doğrudan doğruya veya aracı eliyle herhangi bir hediye alamazlar ve menfaat sağlayamazlar.” hükmü yer almaktadır.

Ayrıca 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin (e) bendinde; Sigortacılık Genel Müdürlüğünün görevleri aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

“30.12.1959 tarih ve 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu ve 01.08.1927 tarih ve 1160 sayılı Mükerrer Sigorta İnhisarı Hakkında Kanun ile 09.07.1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun, 18.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun, 19.10.1983 tarih ve 2920 sayılı Sivil Havacılık Kanununun sigortacılıkla ilgili bölümleri ile diğer kanunların sigortacılıkla ilgili hükümlerinin ve bunların ek ve değişikliklerinin verdiği görevleri yürütmek, sigortacılıkla ilgili konularda mevzuatı hazırlamak, uygulamak ve ilgililer tarafından uygulanmasını izlemek, yönlendirmek ve bu mevzuatın Avrupa Birliği ile uyumlandırılması çalışmalarını yürütmek, ülke sigortacılığının gelişmesi ve sigortalıların korunması için tedbirler almak, bu tedbirleri bizzat uygulamak veya ilgili kuruluşlarda uygulanmasını izlemek ve Müsteşarlıkça verilecek benzeri görevleri yapmaktır.”

Diğer taraftan 5684 sayılı Sigorta Kanununun 28 nci maddesinin birinci fıkrasında **“Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta şirketleri, reasürans şirketleri, özel kanunlarına göre sigortacılık faaliyetinde bulunan kuruluşlar, sigorta ve reasürans aracıları, sigorta eksperlik faaliyetleri, aktüerler ve sigortacılık işlemi yapan veya sigortacılık alanında faaliyet gösteren diğer kişilerin her türlü sigortacılık işlemlerinin denetimi, Sigorta Denetleme Kurulu tarafından yapılır.”** hükmü yer almaktadır.

4059 sayılı Kanun ile Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğüne ve 5684 Sayılı Sigorta Kanununun 28 nci maddesi ile Sigorta Denetleme Kuruluna sigorta sektörünün denetlenmesi ve düzenlenmesi görev ve yetkileri verilmiştir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde 5684 Sayılı Sigorta Kanununun 28 nci maddesinin birinci fıkrasında ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin (e) bendinde yer alan hükümler gibi **ilgili mevzuatında sigortacılık alanında denetim ve gözetim yetkisi bulunan kurumlarda çalışan Devlet memurlarının** Sigorta Tahkim Komisyonunda hakem olarak görev almaları hususunun 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 30 uncu maddesinde yer alan **“denetimi altındaki teşebbüsten menfaat sağlama niteliğinde bir faaliyet yerine getirmemesi”** şartına aykırılık teşkil edeceği mütalaa edilmektedir.